

VABARIIGI VALITSUS

M Ä Ä R U S

Tallinn, Toompea

2010 nr

Hiiumaa laidude maastikukaitseala kaitse-eeskiri¹

Määrus kehtestatakse „Looduskaitseaduse“ § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Hiiumaa laidude maastikukaitseala kaitse-eesmärk

(1) Hiiumaa laidude maastikukaitseala² (edaspidi *kaitseala*) eesmärk on kaitsta:

- 1) Väinamere laidudele ning Hiiumaa kagurannikule iseloomulikke kooslusi ja maastikke, sh arhitektuuriobjekte, ning lindude olulisi rändepeatus- ning pesitsuspaiku;
- 2) elupaigatüüpe, mida EÜ nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on: veealused liivamadalad (1110)³, liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (olulised orhideede kasvualad – 6210*), lood (6280*), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (6530*), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*);
- 3) liike, mida Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ET L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas. Nendest liikidest kuulub merikotkas (*Haliaeetus albicilla*) I kaitsekategooria liikide hulka, laululuik (*Cygnus cygnus*) ja naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*) on II kaitsekategooria liigid

ning valgepeösk-lagle (*Branta leucopsis*), sookurg (*Grus grus*), rukkirääk (*Crex crex*), randtiir (*Sterna paradisaea*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), väiketiir (*Sterna albifrons*), vööt-pöösälinä (*Sylvia nisoria*) ja punaseln-ögiä (*Lanius collurio*) on III kaitsekategooria liigid;

4) liike, mida direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta nimetab II lisas. Need liigid on merivart (*Aythya marila*) ja sõtkas (*Bucephala clangula*).

5) liike, mida direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas ja mis on ühtlasi II kaitsekategooria liigid, ning nende kasvukohti või elupaiku. Need liigid on soohiilakas (*Liparis loeselii*), hallhüljes (*Halichoerus grypus*) ja viigerhüljes (*Phoca hispida botnica*);

6) I, II ja III kaitsekategooria liike ning nende elupaiku. I kaitsekategooria liik on kõre (*Bufo calamita*). II kaitsekategooria liigid on lepa-kärbseseen (*Amanita friabilis*), väriline lehtervahelik (*Leucopaxillus compactus*), kollane kivipuravik (*Boletus suspectus*), Corda porella (*Porella cordaeana*), sale katiksammal (*Pterogonium gracile*), randtarn (*Carex extensa*), madal kadakkaer (*Cerastium pumilum*), läikiv kurereha (*Geranium lucidum*), hall-soolmalts (*Halimione pedunculata*), harilik muguljuur (*Herminium monorchis*), kärbesöis (*Orphys insectifera*), jumalakäpp (*Orchis mascula*), rand-kirburohi (*Polygonum oxyspermum*), rand-soodahein (*Suaeda maritima*), kivirullija (*Arenaria interpres*), veelendlane (*Myotis daubentoni*), suurkõrv (*Plecotus auritus*) ja põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssoni*). III kaitsekategooria liigid, mida kaitsealal on esinduslikumalt, on longus rippsammal (*Antitrichia curtipendula*), kare jüirilill (*Cardamine hirsuta*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), müürkevadik (*Draba muralis*), soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*), suur käöpölli (*Listera ovata*), mets-öunapuu (*Malus sylvestris*), harilik porss (*Myrica gale*), pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*), hall käpp (*Orchis militaris*), kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*), rohekas käokeel (*Platanthera chlorantha*), tui-tähtpea (*Scabiosa columbaria*), nastik (*Natrix natrix*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), ristpart (*Tadorna tadorna*) ja punajalg-tilder (*Tringa totanus*).

(2) Kaitseala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripäräle ja majandustegevuse piiramise astmele seitsmeks sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada „Looduskaitseäaduses“ sätestatud piiranguid käesolevas määäruäes sätestatud erisustega.

(4) „Rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooni“ artikli 2 löike 1 kohaselt on kaitseala rahvusvahelise tähtsusega märgala (Ramsari ala).

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Hiiu maakonnas Pühalepa vallas Aruküla, Kalgi, Salinömmä, Soonlepa ja Valipe külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määäruäe lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitsejä

Kaitseala valitsejä on Keskkonnaamet.

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal, välja arvatud käesoleva määrusega sätestatud juhtudel sihtkaitsevööndis. Sihtkaitsevööndis viibimise keeld ei laiene järelevalve- ja päästetöödele, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusele ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostatavale teadustegevusele.

(2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud arvestades „Asjaõigusseaduses“ ja „Looduskaitseaduses“ sätestatut.

(3) Telkimine ja lõkketegemine kaitsealal on lubatud:

- 1) riigimaal kohas, mis on selleks ettevalmistatud ja mille kaitseala valitseja on tähistanud, ning õuemaal kaitseala valitseja nõusolekul;
- 2) eramaal maaomaniku loal kohas, mis on selleks ettevalmistatud ja mille kaitseala valitseja on tähistanud, ning õuemaal maaomaniku nõusolekul;
- 3) hooldus- või teadustööde käigus kaitseala valitseja nõusolekul ja maaomaniku loal.

(4) Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine selleks ettenähtud teedel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning õuemaal.

(5) Kaitsealal on lubatud ujuvvahendiga sõitmine kiirusega kuni 5 sõlme. Ujuvvahendiga sõitmine kiirusega üle 5 sõlme on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

(6) Kaitsealal on lubatud jahipidamine, välja arvatud linnujaht. Linnujaht on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul ohjamiskava elluviimiseks ja liigi arvukuse reguleerimiseks.

§ 5. Keelatud tegevus

Kaitsealal ei või ilma kaitseala valitseja nõusolekuta:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 4) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;
- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

§ 6. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt „Haldusmenetluse seadusele“ õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(3) Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil keskkonnamõju hindamise järelevalvajana on õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 7. Sihtkaitsevööndi määramine

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks ning liikide ja nende elupaikade kaitseks.

(2) Kaitsealal on seitse sihtkaitsevööndit:

- 1) Salinõmme soolaku sihtkaitsevöönd;
- 2) Soonlepa lahe saarte sihtkaitsevöönd;
- 3) Laidude sihtkaitsevöönd;
- 4) Hanikatsi salumetsa sihtkaitsevöönd;
- 5) Viigri sihtkaitsevöönd;
- 6) Laidelahe sihtkaitsevöönd;
- 7) Langekare sihtkaitsevöönd.

§ 8. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk ja selle saavutamine

(1) Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on Hiiumaa ja laidude maastike kaitse ning:

- 1) Salinõmme soolaku sihtkaitsevööndis soolakute, rannaniitude ja soostunud niitude ning endiste puiskarjamaade ja puisniitude taastamine ja säilitamine, madalaveelise lahe ja sealse elustiku ning loodushõlmide ja soometsade kaitse;
- 2) Soonlepa lahe saarte ja Langekare sihtkaitsevööndis lindude elupaikade kaitse, pesitsus- ja rändeaegse rahu tagamine;
- 3) Laidude sihtkaitsevööndis rannaniitude, kadastike ning kaitsealuste liikide elupaikade säilitamine ja taastamine, puiskarjamaade ja puisniitude taastamine ja säilitamine ning loodushõlmide ja madalaveeliste rannikuelupaikade kaitse;
- 4) Hanikatsi salumetsa sihtkaitsevööndis salumetsa koosluse säilimine;
- 5) Viigri sihtkaitsevööndis saarte ja mereala ökosüsteemide, kaitstavate liikide elupaikade kaitse, niitude ja kadastike säilitamine ja taastamine ning endiste puiskarjamaade ja puisniitude taastamine ja säilitamine;

6) Laidelahe sihtkaitsevööndis saarte ja mereala ökosüsteemide ning kaitstavate liikide elupaikade kaitse.

(2) Kaitse-eesmärgi saavutamine tagatakse:

- 1) Salinõmme soolaku, Laidude ja Viigri sihtkaitsevööndis vajalike hooldustöödega;
- 2) Soonlepa lahe saarte, Hanikatsi salumetsa, Laidelahe ja Langekare sihtkaitsevööndis üksnes loodusliku protsessina.

§ 9. Keelatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus ja loodusvarade kasutamine;
- 2) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul Salinõmme soolaku, Laidude ja Viigri sihtkaitsevööndis tootmisotstarbeta rajatise rajamine külastuse korraldamiseks ja poollooduslike koosluste hooldamiseks ning tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala tarbeks riigimaal.

(2) Inimeste viibimine, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, on keelatud:

- 1) Soonlepa lahe saarte sihtkaitsevööndis 01. aprillist kuni 15. juulini. Keeld ei laiene veealalt läbisõidule mootorita ujuvvahendiga läbi Härglaidu silma, Valgekare ja Salinõmme poolsaare vahelt ning Öakse ja Suur-Pihlakare vahelt;
- 2) Laidude sihtkaitsevööndis Auklaidu, Öakse laial ja Suur-Pihlakarel 01. aprillist kuni 15. juulini;
- 3) Viigri sihtkaitsevööndis 01. aprillist kuni 01. juunini;
- 4) Laidelahe sihtkaitsevööndis 14. veebruarist kuni 01. novembrini;
- 5) Langekare sihtkaitsevööndis 01. aprillist kuni 15. juulini.

§ 10. Lubatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on lubatud kalapüük, kusjuures Viigri ja Laidelahe sihtkaitsevööndis on keelatud kalapüük mõrraga, mille hülgekindlus pole tõestatud, ning kalapüük nakkevõrguga, mille silmasuurus ületab 200 mm.

(2) Rahvaürituste korraldamine on lubatud järgmiselt:

- 1) Salinõmme soolaku sihtkaitsevööndis kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud ainult kaitseala valitseja nõusolekul;
- 2) Soonlepa lahe saarte, Laidude, Hanikatsi salumetsa, Viigri, Laidelahe ja Langekare sihtkaitsevööndis kuni 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rohkem kui 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud ainult kaitseala valitseja nõusolekul.

(3) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus Salinõmme soolaku, Laidude ja Viigri sihtkaitsevööndis;
- 2) metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile Salinõmme soolaku, Laidude ja Viigri sihtkaitsevööndis;

- 3) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalikud tööd Salinõmme soolaku, Laidude ja Viigri sihtkaitsevööndis;
- 4) olemasolevate ehitiste hooldustööd Salinõmme soolaku, Laidude ja Viigri sihtkaitsevööndis;
- 5) olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd Salinõmme soolaku sihtkaitsevööndis;
- 6) pilliroo ja adru varumine kaitseala valitsejaga kooskõlastatud kohtades ja ajal.

§ 11. Vajalik tegevus

- (1) Salinõmme soolaku, Laidude ja Viigri sihtkaitsevööndis poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik heina ja roo niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine ning vaadete avamine.
- (2) Laidudel on linnustiku kaitse eesmärgist lähtudes vajalik varakevadine röövulukite küttimine.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

- (1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.
- (2) Kaitsealal on Soonlepa lahe piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on madalaveelise lahe ja sealse elustiku, sh rändlindude, kaitse.

§ 14. Lubatud tegevus

- (1) Piiranguvööndis on lubatud:
 - 1) majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi;
 - 2) kalapüük;
 - 3) kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine.
- (2) Piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud:
 - 1) roo varumine külmumata pinnasel;
 - 2) rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine;
 - 3) rajatiste rajamine;
 - 4) rannajoone muutmine.

5. peatükk RAKENDUSSÄTE

§ 15. Määruse kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 1998. aasta 27. oktoobri määrus nr 243 „Hiiumaa laidude maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine“ (RT I 1998, 97, 1531; 2005, 71, 566) tunnistatakse kehtetuks.

¹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53) ja Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ET L 20, 26.01.2010, lk 7–25).

Määruse seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi kodulehel www.envir.ee.

² Kaitseala on moodustatud Hiiumaa Rajooni TSN Täitevkomitee 26. septembri 1962. a otsusega nr 70 „Looduskaitse kindlustamisest Hiiumaa rajoonis“ looduskaitse alla võetud Väinamere laidude botaanilis-ornitoloogilise keeluala baasil, mis reorganiseeriti Eesti NSV Ministrite Nõukogu 26. oktoobri 1971. a määrusega nr 493 „Uute riiklike kaitsealade moodustamise ja riikliku maastikulise kaitseala „Aegviidu-Nelijärve“ ümbernimetamise kohta“ (ENSV Teataja 1971, 44, 465) Hiiumaa laidude riiklikuks maastikukaitsealaks ning Vabariigi Valitsuse 27. oktoobri 1998. a määrusega nr 243 „Hiiumaa laidude maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine“ (RT I 1998, 97, 1531) Hiiumaa laidude maastikukaitsealaks. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkti 1 alapunktist 66 kuulub kaitseala Väinamere linnuala ja punkti 2 alapunktist 517 Väinamere loodusala koosseisu, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1:10 000) L-EST 97 1 mm täpsusega (EUREF89) projektsioonis ja maakatastri andmeid seisuga juuli 2010.

Ala kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris (www.register.keskkonnainfo.ee) ning maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

Andrus Ansip
Peaminister

Jaanus Tamkivi
Keskkonnaminister

Heiki Loot
Riigisekretär